

Posudok oponenta k inauguračnému konaniu doc. PhDr. Miloša Mistríka, DrSc.

Slovenská teatrologia sa od literárnej vedy emancipovala ako samostatná veda kedysi v priebehu 2. svetovej vojny, ale predovšetkým po jej skončení (potvrdzujú to napr. žiaci Andreja Mráza, boli nimi budúci teatroológovia Peter Karvaš, Zoltán Rampák a ďalší). Je to teda relatívne mladá vedná disciplína s pomerne krátkou históriou. No za tento časový úsek disponuje už pozoruhodnými vedecko-výskumnými i pedagogickými výsledkami. VŠMU Bratislava odchovala prinajmenšom tri generácie divadelných tvorcov i vedcov.

Miloš Mistrík patrí k divadelným vedcom tretej generácie spomínanej múzickej inštitúcie (promovaný bol roku 1976). Pedagógmi, ktorí intenzívne ovplyvnili jeho profiláciu boli predovšetkým profesori P. Karvaš a Július Pašteka, čo našlo svoj odraz aj v jeho ďalšej, predovšetkým vedecko-výskumnej činnosti. Slovenskú kultúrnu verejnosť upozornil na seba viacročnou aktívnou divadelnokritickou činnosťou na stránkach populárnych, ale predovšetkým odborných časopisov. Nedlho po skončení vysokej školy nastúpil sice do aspirantúry, no zakrátko prešiel do akadémie vied, kde niekoľko rokov redigoval časopis Slovenské divadlo. Spomínané skutočnosti sú závažné z niekoľkých dôvodov: jeho odborná profilácia sa neodohrávala mimo aktívneho diania slovenského profesionálneho divadla, ktoré prehodnocoval v priamom diváckom kontakte na území celého Slovenska, no neskončil ako publicistický „stĺpničár“, od pravidelných recenzných aktivít postupne prešiel k analytickej teatrologickej činnosti na väčších textových plochách a zakrátko sa prepracoval k radu monografických prác, ktoré sú evidentným prínosom pre slovenskú divadelnú vedu.

Patrí k zrelej generácii slovenských teatroológov, pričom výrazne ťaží z jazykových znalostí (francúzština, angličtina, ruština, čiastočne poľština), to mu umožňuje sledovať divadelné pohyby v západo- i východoeurópskej divadelnej kultúre, vrátane divadelnej vedy. Badateľné je to na viacerých jeho monografiách, predovšetkým na piatich: na Kapitolách o hereckom umení (v prvom i druhom vydaní), v Analýzach hereckej syntézy a Hereckých technikách 20. storočia, v Slovenskej absurdnej dráme i v ostatnej jeho monografii Jacques Copeau a jeho Starý holubník. V nich využíva výrazným spôsobom jazykové znalosti, zasvätené - i vďaka skúsenostiam z priameho kontaktu s inonárodným divadelným kontextom, s jeho autentickými prameňmi - vnáša do slovenského divadelného kontextu kvantum informácií interkultúrneho charakteru, ktoré zohrávajú výraznú úlohu prinajmenšom v pedagogickom procese humanitných vysokých škôl venujúcich sa výchove umením i výchove k umeniu.

Jeho Kapitoly o hereckom umení patria medzi základné didaktické pomôcky, ktoré sú nevyhnutné pre pochopenie podstaty hereckej tvorby. Kto si pozornejšie prečítal túto jeho monografiu, musel si uvedomiť jej danosť, pretože Mistrík sa pohybuje v rámci odbornej literatúry medzi vyspelou poľskou divadelnou vedou (Kovzan), českou (Zich) i francúzskou (Pavis, Banu a ďalší).

Podobný význam majú aj jeho Herecké techniky 20. storočia. Hoci majú charakter štúdií využívajúcich sňbor informácií svetovej teatrológie, v slovenskom kontexte majú svoju výnimočnosť, pretože na pomere nerozšírenej ploche mapujú reprezentatívne herecké techniky európskeho divadla 20. storočia. Aj táto monografia výrazne súvisí s prostredím slovenských múzických – ale nielen ich – vysokých škôl, ktoré práve takúto publikáciu dlhé roky potrebovali. Analýzy hereckej syntézy aplikujú poznatky už spomínaných monografií na oblasť hereckej tvorby protagonistov slovenskej divadelnej kultúry v profesionálnych divadlách.

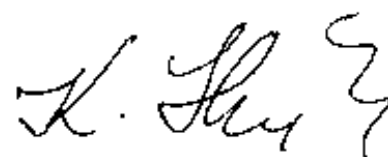
Slovenská absurdná dráma je monografia, ktorá analyzuje dlhé roky v slovenskom kontexte tabuizovanú tému – absurdné divadlo, vrátane drámy. Pri jej koncipovaní kombinuje autor vlastné divácke skúsenosti so spomínaným typom drámy, s informačnými zdrojmi primárnymi i sekundárnymi. Využíva svoju frankofónnu orientáciu a prvý raz v takejto podobe prezentuje absurdné divadlo v siločiarach 60.-90. rokov 20. storočia. Možno že nie všetky výsledky jeho analýz platia absolútne (napríklad zaraďovanie kabaretných hier Lasica – Samsona do tohto typu divadla), no taktom je, že Mistrík ako vedec nenanucuje výsledky svojich analýz ani svoje metodologické konštrukty a zachováva dostatočnú rezervovanosť svojich odborných súdov, tak ako to vyžadoval od náčného štýlu jeho otec Jozef Mistrík, špičkový slovenský lingvista.

Variantom doteraz spomínaných Mistríkových monografií je najčerstvejšia – Jacques Copeau a jeho Starý holubník. V znalosti francúzskej divadelnej kultúry prvej tretiny 20. storočia na Slovensku je dosiaľ evidentná informačná medzera. Práve Mistríkova monografia vyplňa spomínaný prázdny priestor a popri jeho Hereckých technikách je erudovaným príspevkom k poznaniu Copeauho diela, ktoré stojí neraz v tieni symbolistického i naturalistického divadla, či Stanislavského systému. Za pozitívum treba považovať nielen obsiahnutie biografických peripetií spomínaného umelca, jeho umeleckej genézy, profilu jeho umeleckej poetiky, ale aj druhú polovicu monografie, ktorá jeho zostavená z Copeauových štúdií, takže čitateľ má príležitosť konfrontovať Mistríkove analýzy s autentickými textami francúzskeho divadelného kúzelníka.

Bokom od nášho záujmu by nemali zostať ani Mistríkove edičné počiny, jeho participácia na zborníkoch typu Režisér Miloš Pietor, Divadlo na korze, Slovenské divadlo v 20 storočí, Duchovný rozmer slovenského divadla a drámy, Etické a estetické v slovenskej dramatiky.

Zoznam publikačnej činnosti, ohlasy a citácie, riešené grantové úlohy, účasť na konferenciách doma i v zahraničí svedčia o systematickej vedeckej, ale v ostatných rokoch i pedagogickej činnosti Miloša Mistríka. Preto po splnení príslušných náležitostí súvisiacich s inauguračným pokračovaním navrhujem udeliť titul vysokoškolského profesora.

Prešov 10.4.2008

Prof. PhDr. Karol Horák, CSc.